

GÖÇ HAREKETLERİ VE MEDYADA GÖÇMEN HABERLERİ

Olca UÇAK
İstanbul Aydın Üniversitesi, Türkiye
olcayucak@aydin.edu.tr

ÖZ

Günümüzün en önemli sorunlarından biri haline gelen göç sorunu ve ona bağlı olarak gelişen insan ticareti suçu acilen önlem alınması gereken bir sorundur. Bu sorun, aynı zamanda uluslararası boyutta kurulacak işbirliğiyle çözüm bekleyen bir konudur. Türkiye'nin göçmen politikası konusunda uyum ve harmonizasyon görüşlerini içeren araştırmaların medyada doğru metinlerle duyurulması önemlidir. Ancak araştırmalara göre, popüler medya tarafından mülteci ve sığınmacıların ulusal birlik için tehdit oluşturduğu mesajları verilmektedir. Bazı haberlerde ise medya, sığınmacıların devletlerarası ilişkilerde çeşitli zorluklara neden olduğu ve ekonomik göçmenlerin yerli vatandaşların işlerini aldığı mesajlarını vermektedir. Medya ayrıca düzensiz göçmenlerin terörist olduklarını ve sınırları yasa dışı yollarla geçerek devlet güvenliğini hiçe saydıklarını öne sürmektedir. Bu çalışma ilk olarak toplumsal göç sorununun önemini vurgulamayı ve Türkiye'nin medya üzerinden bakış açısını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Makale, ayrıca göçmenlerin uyum çalışmalarına uluslararası çözümler bulabilmek için medyanın toplumsal sorumluluğunu hatırlatmaktadır. Bu amaçla, yeni medya haber metinleri söylem analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir. İncelenen haber metinleri ile göçmenler konusunun hükümet politikalarını ve politikacıların geleceğini belirleyebilecek kadar önemli bir soruna dönüştüğü tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Göç Hareketleri, Göçmen, Mülteci, Sığınmacı, Geçici Korunma, Entegrasyon

IMMIGRATION MOVEMENT AND MIGRANT NEWS IN MEDIA

ABSTRACT

Immigration problem and resulting human trafficking crime has become today's one of the most important problems and precautions against these problems must be taken immediately. International cooperation is required to deal with this problem. It is important that research which states Turkey's harmonization and integration opinions on migrant politics are published with suitable articles; however, according to the research popular media spreads the message that refugees and asylum seekers are a threat to the national unity. In some news, media states that asylum seekers create various problems with international relations and economic immigrants take the jobs of the local people. In addition to that media claims that irregular migrants are terrorists who cross the borders illegally and disregard the national security. Primary goal of this study is to highlight the importance of widespread migration problem and Turkey's point of view through media. This paper also reminds the social responsibility of media to find international solutions to migrants' integration problem. Using discourse analysis, new media news articles were examined for this purpose. From studied articles it was discovered that migration topic has become a problem so severe that it can change the course of the governmental politics and the careers of politicians.

Keywords: Immigration Movement, Migrant, Refugee, Asylum Seeker, Temporary Protection, Integration

GİRİŞ

Göç konusunda yapılan ve yapılacak olan çalışmalarda dikkat edilmesi gereken konuların başında eleştiri ve önerilerin etkin, yapıcı ve tamamlayıcı olması anlamında kavramların doğru tanımlanması ve kullanılması gelmektedir. Kavramların tanımlanmasında ülkeleri bağlayıcı hukuki anlaşmaların ve sözleşmelerin temel olarak kabul edilmesi eğer göç sorunu dünyanın ortak çözüm bulması gereken en acil sorunlardan birisi olarak görülüyorsa kaçınılmazdır. Bu bağlamda Türkiye'deki göç çalışmalarının

uluslararası hukuk açısından hangi çerçevede yürütülmesi gerektiği ve dolayısıyla da medya çalışanlarının yapacağı haberlerde hangi hukuksal çerçevenin uygunluğuna dikkat etmesi gerektiği ortaya konulmalıdır. Öncelikle Birleşmiş Milletlerin 28 Temmuz 1951 tarihinde imzalanan ve 22 Nisan 1954 tarihinde yürürlüğe giren ‘Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşmesi’nin 1 Ocak 1951’den önce Avrupa ülkelerinde meydana gelen olaylar sonucunda mülteci durumuna düşen kişilerin statülerini düzenlediği bilgisi önemlidir. Kendisi için bağlayıcı olan bu sözleşmeyi Türkiye 24 Ağustos 1951 tarihinde bir çekince koyarak imzalamıştır. Çekince açıklaması, “Bu sözleşmenin hiçbir hükmü mülteciye Türkiye’de Türk uyruklu kimselerin haklarından fazlasını sağladığı şeklinde yorumlanamaz” biçimindedir.

‘Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşme’ye BM 1967 yılında ek bir protokol kabul ederek, coğrafi sınırlamayı (Avrupa ülkelerinde meydana gelen olaylar) kaldırır, ancak ülkelerin Avrupa ülkelerinden gelenlere mülteci sıfatı hakkı tanır. Türkiye, BM’nin bu ek protokole belirtilen hakkını 1968 yılında kullanır. Böylece Türkiye’nin onayladığı ek protokole göre, ‘**mülteci**’ sıfatı sadece Avrupa ülkelerinden gelen kişilere verilebilecektir. Daha sonra yapılan düzenleme ile Türkiye 1994 yılında yayınladığı yönetmelikte Avrupa dışından gelenlere ‘**geçici sığınmacı**’ statüsü verme kararı almıştır (Öymen, 2016, 20).

Türkiye’de mülteciler konusundaki hukuki düzenlemeler 11 Nisan 2013 tarihli 6458 sayılı ‘Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’ ile devam etmiştir. Bu kanun ile belirli koşullarda uygulanabilmesi şartıyla, **şartlı mülteci** ve **ikincil koruma** gibi kavramlar kabul edilmiştir.

Türkiye’de İç İşleri Bakanlığı bünyesinde yürütülen çalışmalarda bakış açısı, “ 6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanun’da ve İçişleri Bakanlığı, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü çalışmalarında öngörülen uyum, ne asimilasyon ne de entegrasyondur. Göçmenle ve toplumun gönüllülük temelinde birbirlerini anlamalarıyla ortaya çıkan harmonizasyondur.” yönündedir (www.goc.gov.tr). Ancak İçişleri Bakanlığı düzeyindeki bu açıklama medyada yeterince etkinleştirilememiş ve bu konuda alternatif çözümler getirecek bir kamuoyu oluşturulamamıştır.

Öte yandan AB bir taraftan başka ülkelere gözü kapalı itimat etme ve diğer taraftan ulusal ceza adaleti sistemlerindeki pozitif çeşitliliklere haksız müdahale arasında denge kurmak zorundadır. Karşılıklı tanıma tümüyle harmonizasyondan kaçınmayı sağlayacak bir yol değildir (Yakut, 2010: 143). Yabancıların topluma olan karşılıklı uyumlarına ilişkin iş ve işlemleri yürütmek üzere İçişleri Bakanlığı, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, Uyum ve İletişim Dairesi görevlidir. Yabancılarla yönelik harmonizasyon ve uyum çalışmaları konusunda İç İşleri Bakanlığı’na bağlı birimlerin yaptığı çalışmaların da medya kuruluşlarıyla aktif paylaşımı mümkün olacaktır.

Bu yapılan son düzenlemelerden sonra da yine Türkiye’de mülteci kavramının hukuki tanımlamasını oluşturan 1968 ek protokol kararındaki şartlı onay, BM Sözleşmesi’ne koyduğu Avrupa dışından **mülteci** kabul edilmeyeceği ilkesi halen geçerliliğini korumaktadır. Dolayısıyla Türkiye’nin en çok göç alan Avrupa dışındaki ülkelere gelen (Suriye, Irak, Afganistan) kişilere mülteci sıfatı verilmesi mevcut hukuki düzenlemelerde karşılık bulamamaktadır. Dolayısıyla medya haberlerinde yapılan en önemli hatalardan birisi kamuoyunu bilgilendirmesi gereken haber metinlerinde Türkiye’deki bu bağlayıcı hukuki şartlar doğrultusunda yeterince açıklanamaması ve dikkate alınmamasıdır. Bu çalışma özellikle hukuk gereği ‘**geçici korunma**’ statüsünde bulunan göçmenler konusunda yapılan haber metinlerinde Türkiye’nin içinde bulunduğu hukuki şartların dikkate alınmasının önemine dikkat çekmek ve göçmenler konusundaki kavramların tanımlanmasında ve kullanılmasında ortaya çıkan hataları en aza indirmeyi amaçlamaktadır.

Medyanın geçici korunma statüsünde bulunan göçmenler konusunda kamuoyuna vereceği bilgilerin yukarıda belirtilen sözleşme ve kanunlar gereği kendi vatandaşlarından çeşitli sebeplerle göç eden bu kişilerin Türkiye’de henüz kalıcı olmadıkları ve misafir edilen, insani ihtiyaçlarının en iyi şekilde karşılanması gereken, yardıma muhtaç guruplar olduğu bilinciyle aktarılması gerekmektedir. Türkiye, **geçici korunma** statüsünde bulunan söz konusu göçmenlere henüz bu statüleri değişmese bile kendi vatandaşlarına sunmak zorunda olduğu gibi barınma, sağlık, eğitim ve beslenme ihtiyaçlarını en iyi

biçimde karşılmalıdır. Göçmenler konusu, şüphesiz günümüzde Türkiye'ye korunma isteği ve beklentisi ile yeni katılan çok sayıda grupta yeni düzenlemelere ihtiyaç duymaktadır. Medyanın misyonu gereği yapacağı haber çalışmalarında hukuki, sosyal ve kültürel anlamda çok yönlü düşünülmesi gereken bu ihtiyaçların ortaya konulmasında, kamuoyuna bilgi verilmesinde ve yapılan çalışmaların denetlenmesinde yine vazgeçilmez bir sorumluluk taşıdığı bilinciyle titizlik göstermesi beklenmektedir.

Göç konusu, yıllar itibariyle sürekli yeni çözümler ortaya konulması gereken ve dünya ülkelerinin ortak kararlar alarak çözümleyebileceği insanlığın en acil sorunlardan birisi olarak sürekli büyümeye devam etmektedir. Her ülkenin kendi ülke sınırlarında sınırlı kalmamak üzere bu soruna her konuda uzmanlaşmış vatandaşlarından oluşacak ortak çalışma ekiplerini teşvik etmesi gerekmektedir. Akademik birimlerin ve medyanın göç konusunda çalışmalar ve çözümler üretmesi beklenen ve diğer uzmanlık alanlarına rehberlik etmesi ve disiplinlerarası çalışmalarda aracılık etmesi sorumlulukları gereğidir. Dolayısıyla farklı ülkelerden gelen insanların hem göç edenler hem de göç edenlerle yaşamaları beklenen yerli halkın bir arada yaşamasının zorluklarını aşmak ve gruplar arasında dengeyi sağlayacak çözüm önerilerini geliştirmek böyle bir işbirliğini zorunlu kılmaktadır.

Medyanın yapacağı haberlerde vereceği en önemli bilgi türlerinden bir tanesi daha önce yaşanan göç, sığınma ve mülteci örneklerinin olumlu ve olumsuz yönlerinin araştırılarak aktarılması olacaktır. Şüphesiz Almanya 1963 yılında Türkiye'den giden işçiler ve yaşadıkları sorunlar konusunda yaşanan en canlı örneklerinden birisi olarak araştırılıp kamuoyuna sunulabilecek örnekler arasındadır. Gazeteci Nilgün T. Gümüş'ün 'Suriyeli Meselesi' makalesinde görüldüğü gibi (Gümüş, 2016, 24), Almanya'ya çağrılı işçi olarak gitmelerine rağmen Türk işçilerin karşılaştıkları sorunları araştırmalarıyla ortaya koyan medya metinleri kamuoyunu bilgilendirmeleri açısından doğru örnek arasında kabul edilebilir.

Göç konusunda toplumlar arasında yaşanan sorunların başında dil farklılıkları gelmektedir. Almanya Türk işçilerin ortak bir dil kullanımı için yeterli temel eğitim çalışması yapmamasını yıllar boyunca kapalı gruplar halinde yaşayan ve kuşaklar boyunca hem kendi aileleri içinde hem de Alman vatandaşları ile iletişim kurmakta zorlanan işçi ailelerinin iki farklı toplum olarak yaşayacakları sonucunu öngörememiştir.

İkinci olarak göç sorunlarına çözüm önerisi getirilmesinde engel oluşturan konu din ayrılığı konusudur. Farklı dini inançları olan kişilerin bir arada yaşamasının yeni sorunlar oluşturmaması için devlet politikaları çerçevesinde ve hukuki dayanaklar kapsamında farklı inançların ibadet anlayışlarına ve geleneklerine uygun özgürlükçü bir ortamın korunması önemlidir. Medyanın göç konusunda yapılacak çalışmalarda bu konuda hassas davranması vatandaşlar arasında toplumsal bütünlüğün sağlanması açısından önemlidir. Türkiye'nin en fazla göç aldığı başlıca ülkelerin aynı dine mensup kişilerden oluşması bir avantaj olarak düşünülüp, ortak din özelliğinin çözüm önerilerini hızlandırabilecek bir faktör olarak görülmesi mümkündür.

Dil ve din farklılıkları yanı sıra göç konusunda yaşanması mümkün olan sorunlardan bir diğeri ekonomik beklentiler konusudur. Türkiye'ye gelen göçmenlerin barınma, sağlık, eğitim ve beslenme gibi temel insani ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için ekonomik bir güce sahip olmaları gerekmektedir. Ancak henüz 'geçici korunma' statüsünde bulunan göçmenlerin kendi kendilerine yeterli vatandaşlar olarak hayatlarını idame ettirebilecekleri şartların oluşturulması için çalışma izni ve iş güvencesi gibi kanunlarla kendilerine sunulacak, ekonomik güvencelerini verecek bir takım temel haklara ihtiyaçları vardır. Aksi takdirde oluşacak yasal boşluklardan yararlanmak için göç etmek zorunda kalan insanların bu zor durumundan faydalanmak isteyen fırsatçı kişi ve kurumların çıkması mümkündür. Suriyeli göçmenler örneğinde olduğu gibi okul çağındaki 800 bin çocuktan sadece 300 bin çocuğun eğitim aldığı bir ortamda yasal olmayan ve sağlıksız ortamda çocuk işçilerin çalıştırıldığı örnekler artabilecektir.

Göç konusunda ele alınması gereken başlıca çözümler yukarıda saydığımız bu üç ana başlık, dil, din ve ekonomik güvenceler etrafında geliştirilebilir. Çözüm önerilerinde unutulmaması gereken ayrıntılardan birisi de göç eden kişilerin yasal statüsünün sağlanmasından sonra göçmenler ile yerli

halk arasında farklılaştırıcı ve ayrıştırıcı bir söylem yerine birleştirici ve ortak noktaları meydana çıkaran, belirginleştiren çok yönlü ve barışçı bir söylemin yerleştirilmesidir.

Toplumları birleştirici bu söylemin oluşturulabilmesinde şüphesiz ki medyanın kamuoyuna ulaşmada bir aracı olarak önemi büyük olacaktır. Ancak araştırmalara göre, popüler medya, mülteci ve sığınmacıların çoğu zaman ulusal birlik ve bütünlüğe karşı tehdit oluşturduğunu, devletlerarası ilişkilerde çeşitli zorluklara neden olabileceğini, ekonomik göçmenlerin ülke vatandaşlarının işlerinin elinden alındığını, düzensiz göçmenlerin ise terörist olduklarını ve sınırları yasa dışı yollarla geçerek devlet güvenliğini hiçe saydıklarını öne sürmektedirler (Öner ve Öner, 2012: 15).

Öte yandan göç konusu dünyanın katlanarak büyüyen sorunlarından birisi olmasına rağmen en önemli dünya yöneticilerinin söylemleri politik propaganda sınırlarını geçememekte ve “Tek Düşman Kuralı”nı uygulama çabası içerisinde oldukları gözlemlenmektedir. Tek Düşman Kuralı, yapılan hataların ve uygulanan şiddetin nedeni olarak başka hedeflerin gösterilmesi prensibine dayanmaktadır (Aziz, 2015, 59-60).

Göç konusu dünyanın ortak çözüm bulması gereken en önemli sorunlardan birisi olarak karşımızda dururken her ülkenin kendi tarihi ve geleneklerine göre bulacağı ve önereceği özel fikirlerle katkıda bulunması beklenmektedir. Şüphesiz ki Türkiye farklı kültürleri bir arada yaşatan ve kaynaştıran tarihi geçmişine dayanarak yapacağı özel çalışmalar ile bu soruna özgün çözüm önerebilecek ülkeler arasındadır. Dolayısıyla hem her ülke kendi çözümünü bulmak zorundadır, hem de kendi bulacağı çözümleri diğer ülkelerin göç çalışmalarına medyanın da katkısıyla eklemleyebilecek bir bütünlük içerisinde ortak bir zeminde çalışmak zorundadır. Göç sorunu ancak bu şekilde dünya üzerinde çözüm önerilmesi, bir kamuoyu yaratılması ve çözümler bulunmasıyla sorun olmak çıkıp ortak kültürlerin bir arada yaşadığı zenginliğe dönüşebilir.

Göç hareketlerinin nedenlerini açıklayan ve kabul gören teorilerden biri çekme-itme (pull-push) etkisidir ki bu serbest piyasanın işleyiş biçiminin özeti olan arz-talep mekanizmasının göçe uyarlanmış halidir. Neoklasik ekolün bu yaklaşımına göre, arka planda kapitalizm işlemeye devam ederken ücretlerde meydana gelen oynamalar ve istihdam koşullarındaki farklılaşmalar gibi kendi dinamikleri ile yeni insan gücüne yönelik bir talep ortaya çıkararak doğal bir çekim hareketi yaratır (Massey ve diğerleri 1998).

David Harvey’e göre göç, sermayenin yayılmacılığının aslında kapitalizmin dönem dönem içine düştüğü krizleri ortadan kaldırmak için kullandığı bir araçtır (Harvey, 2007-2010). Öte yandan Sassen’e göre göç, hiçbir zaman göç değildir; Tersine kapitalizmin o dönem geçirdiği evrede ortaya çıkan dinamiklerin hem bir sonucu hem de bu sayede ortaya çıkan yeni iş gücünün sisteme nasıl geri döndürüldüğünün siyasi olarak yönetilmesidir (Sassen, 1988, 27).

İkinci Dünya Savaşı sonrasında Almanya ve İsviçre gibi ülkeler artan işçi ihtiyacını karşılamak için geçici olarak yerleşeceklerini düşündükleri için işçilere ‘misafir işçi’ programlarını uygulamaya başlamıştır. Türkiye, İspanya, Yunanistan, Portekiz’den Almanya’ya 60’lı ve 70’li yıllarda giden 2.6 milyon işçinin geçici olarak görülmelerinin sakıncaları Max Frisch’in ünlü sözü ile açıklanır: “Wir riefen Gastarbeiter, und es kamen Menschen”, **(Biz işçileri çağırdık, (yerine) insanlar geldi.)** Ortadoğu’daki misafir göçmen programları ise sistemin katı yapısı ile işçi ve insan hakları konusunda çok daha olumsuz bir yerde durmaya devam etmektedir (Kalın, 2012, 100).

Göç hareketlerindeki önemli bir dönüşüm 90’lı yıllardan sonra değişen üretim biçimleri ve Doğu Bloğu’nun yıkılması gibi nedenler sonucunda ülkelerin 60’lı ve 70’li yıllarda olduğu gibi yoğun işçi alımına ihtiyaç duymamaları ile göçün Batıda engelleme politikaları ile şekillenen ‘Hudut rejimi’ (Regime of Frontier) (Anderson, 2000) ya da Sınırdışı Etme Rejimi (Deportation Regime) olarak algılanmasıdır. Kısaca 2000’li yıllara gelindiğinde De Genova’nın insan yaratıcılığının en temel unsurlarından olan hareket kapasitesinin doğal bir devamı olarak nitelendirdiği göç, özellikle yoksul ve güçsüz gruplar söz konusu olduğunda bir SUÇ olarak görülme eğilimindedir (De Genova, 2010, 39). Günümüzde ise bakış açısı göç hareketlerinin suç ve sorun kavramlarıyla birlikte ilişkilendirilerek algılanması yönündedir. Dünyadaki göçmen sayısı 2015 Dünya Göç Örgütü (International

Organisation for Migration- IOM) Raporu'na göre 243 milyonun üzerindedir. Bu sayının 2050 yılına kadar 405 milyonu bulması beklenmektedir (www.un.org).

Sort order	Major area, region, country or area of destination	Notes	Country code	Type of data (a)	International migrant stock at mid-year (both sexes)					
					1990	1995	2000	2005	2010	2015
1	WORLD		900		152 563 212	160 801 752	172 703 309	191 269 100	221 714 243	243 700 236

Table1. International migrant stock at mid-year by sex and by major area, 1990-2015.

Entegrasyon ya da Paralel Yapılar

Avrupa'da göçle ilgili medyada ve kamuoyundaki tartışmalarda *asimilasyon* yerine *göçmenlerin entegrasyonu* kavramı daha yaygın olarak kullanılmaktadır (Unutulmaz, 2012,135). Castles ve Miller'in vurguladığı gibi 20. yüzyılın ikinci yarısı "**Göç Çağı**" olarak adlandırılmıştır (1993). Bu artan göç hareketi iki sorunu meydana çıkarmıştır: Birincisi, artan göç karşısında ülkelerin sınırlarını nasıl kontrol edeceği. İkincisi, hızlı insan hareketinin oluşturduğu dönüşüm ile nasıl başa çıkılacağı. Asıl soru göçmenlerin topluma ne şekilde entegre edileceğidir. Günümüzde *entegrasyon* kavramı, göçmenlerin adil ve hızlı bir şekilde eşit ve tam birer üye olarak katılmalarını içeren, toplumda yükselen kimlik kaygılarına karşı göçmenlerin toplumun kültürünü ve değerlerini benimsemesine olanak veren, ona bir aidiyet bağıyla bağlı hisseden bireyler olduğunu gösteren, aynı zamanda göçmenlerin kendi kültürel kimliklerinden ve değerlerinden vazgeçmelerini gerektirmeyen bir kavram olarak kabul görmektedir (Unutulmaz, 2012,142). Kısaca entegrasyon, göçmenlerin yeni katıldıkları topluma eklenerek, o toplumun bir parçası haline gelmeleri durumu olarak tanımlanmaktadır.

Göçmen entegrasyonu, objektif ya da amprik olarak tanımlanabilecek statik bir kavram değil, anlamı ve erişilme yolları sürekli evrilen, içinde bulunduğu tarihsel, siyasi, sosyal, hukuksal bağlama son derece bağlı ve bağımlı, siyasi içerikli bir toplumsal proje, siyasi bir vizyondur (Unutulmaz, 2012,144).

1948 yılında imzalanan İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ile "sığınma hakkı" temel bir insan hakkı olarak tanındı (Mad.14). 1951 yılında BM Mültecilerin Statüsüne İlişkin Cenevre Sözleşmesi oluşturulmuştur. Sözleşmeye göre mülteci, ülkesi dışında bulunan ve ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi görüşü nedeniyle zulüm görmek gibi geçerli sebeplerden dolayı korku duyan ve ülkesinin korumasından yararlanamayan kişilerdir (Hazan, 2012, 187). Sözleşmenin 33. Maddesinde yer alan "mültecilerin geri geri gönderilmeme ilkesi" (principle of non-refoulement) evrensel bir hukuk prensibi halini almıştır.

1980'lere doğru göç hareketlerine uluslararası kalıcı çözüm bulunamamasının nedenlerinden birisi mültecilerin "3. Dünya problemi" olarak görülmeleleridir Kalıcı çözüm için düşünülen kampların zamanla orada kalan göçmenleri yardıma muhtaç ve toplumdan soyutlanmış bir konumda bırakmasının kalıcı yoksulluğu tetiklediği görülmüştür (Harrell-Bonda, 1986'dan akt. Hazan, 2012,189).

Britanya hükümeti, 11 Eylül saldırılarından sonra Müslüman göçmenlerin daha fazla şiddete yöneleceği iddialarına karşı Ted Cantle başkanlığında bir heyeti araştırma yapmak üzere görevlendirmiştir. Cantle Raporu'na göre, göçmenlerin birbirleriyle iletişimi olmayan, birbirine paralel gruplar halinde ayrı hayatlar yaşadığını göstermiştir (Cantle Raporu, 2000, 9). Komisyonun bu şaşırtıcı rapor sonuçlarından sonra ortak çözümün **entegrasyon ve kaynaşma** olduğu kararına varılmış ve araştırmalar bu yönde devam etmiştir. Dolayısıyla çözüm, ortak bir kimlik ve ortak bir aidiyet duygusunu oluşturabilmenin gerektiğidir (Grillo, 2005 ve Etzioni, 2004).

Reform Antlaşması olarak da bilinen Lizbon Antlaşması ile göç hareketlerine yasal ve kurumsal çözümler aranmaktadır. AB'nin ortak bir göç ve sığınma politikası geliştirebilmesinde Lizbon Antlaşması'nın etkisiyle oluşturulan karar mekanizmalarının işlerlik kazanacağı 2017 yılı önemlidir. Üye devletlerin göç ve sığınma konularında ne derece ortak hareket edebildikleri değerlendirmesi bu tarihten sonra yapılabilecektir (Şirin, 2012, 560).

Göçmenler ve Güvenlik

Göç ve güvenlik kavramları birbirlerine zıt olarak görülmelerine karşın neden sonuç ilişkileri açısından ironik bir anlam içermektedir. Göç hareketindeki insanların büyük çoğunluğu kendi güvenliklerini tehlikede gördükleri için buldukları yerlerden ayrıldıktan sonra gittikleri ülkelerde o ülkenin güvenliğini tehdit eden unsurlar olarak görülmektedirler.

Güvenli duruma getirme, bir siyasi aktörün belli bir konuyu ‘normal siyaseti’ tehdit ettiği söylemini kullanarak güvenlik alanına itmesi ve siyasetin resmi ve yerleşik usullerinin ötesinde ‘acil’ önlemler kullanmasıyla gerçekleşir (Karyotis, 2007: 3; Stivachtis, 2008: 4’den akt, Akçapar, 2012, 565).

Ekonomik ve siyasi kriz zamanlarında, popüler medyada mültecilerin ve sığınmacıların çoğu kez ulusal birlik ve bütünlüğü tehdit ettiği, devletlerarası ilişkileri zora sokabileceği, ülke vatandaşlarının işlerini ellerinden aldığı, düzensiz göçmenlerin terörist olduğu ve sınırları yasadışı yollarla geçerek devlet güvenliğini yok saydıkları öne sürülmektedir. Devletler göçmenleri güvenlik tehdidi olarak görmelerine karşın uygun şartlar taşımaları durumunda, 1951 Cenevre Sözleşmesi Geri Göndermeme (NON-refoulement) ilkesine uyma yükümlülüğü taşımaktadırlar (Akçapar, 2012, 565-566).

5 Aralık 2001’de Avrupa Komisyonu tarafından yayınlanan belgede, terörist olduğundan şüphe duyulan sığınmacıların 1951 Cenevre Sözleşmesi’nin 1. Maddesinin F Bendi uyarınca üye devletlerce reddedilebilecektir. **Türkiye, 1951 Cenevre Sözleşmesi’ne taraf olduğu halde, Avrupa dışından gelen sığınmacıları mülteci olarak kabul etme doğrultusundaki coğrafi çekinceyi kaldırmayarak, bunu AB üyeliğinde koz olarak kullanmak tercihindedir**(Akçapar, 2012,567- 569).

Uluslararası Göç ve Ekonomi

Ekonomik ya da politik nedenlerle vatandaşı oldukları ülkelerde yaşamak istemeyen milyonlarca insan gelişmiş ülkelerde mülteci olarak yaşamının çarelerini aramakta ancak pek azının başvurusu kabul edilmektedir. Mültecilik statüsüne ulaşamayan göçmenler yaşamak istedikleri ülkelere ulaşabildikleri takdirde düzensiz göçmen olarak ve çoğunlukla yasa dışı yolları da benimseyerek o ülkelerde kalmaya çalışmaktadırlar.

Düzensiz göç, en geniş anlamıyla, sınır ötesi insan hareketlerinin devletler tarafından kontrol edilemeyen ve gözetlenemeyen kısmıdır. Ayrıca düzensiz göç, insan ticaretini, yasal olarak ülke sınırından girip vize süresini geçirenleri, yasal veya yasadışı göçmenlerin kaçak veya zorla çalışması gibi birçok olguyu içine alan bir çatı kavramdır (Topçuoğlu, 2012, 501).

Son kırk yıl içinde teknolojik ilerlemeler sayesinde gelişmiş ülkelerin daha az emek gücüne ihtiyaç duymaya başlamasıyla göç politikalarında daha az kabule doğru değişiklikler yapılmaya başlanmıştır. Dolayısıyla 1990’lardan sonra değişen göç politikalarının etkisiyle gelişmiş ülkeler daha az mülteci kabulü durumundadırlar. 2000 yılı ile 2010 yılları arasında AB’deki mülteci sayısı %36 oranında azalmıştır (www.un.desa.2010) Mülteci sayılarının azalmasına karşın BM 2003 verilerine göre dünyadaki 30-40 milyon düzensiz göçmen bulunduğu bilinmektedir.

Oysa bir başka ekonomik durum ilişkisi gelişmiş ülkelerin gelişme düzeyleri ile göçmen hareketliliği arasındaki bağlantıdır. Gelişmiş ülkelerin 2007’den sonra ekonomik büyümelerinin yavaşlamıştır. <http://www.ilo.org/global/lang--en/index.htm> 2009,35

Geçmişte düzensiz göçmenlerin maliyet artırıcı unsurlar yerine ucuz işgücü olarak alternatif görünmüşlerdir. Bu durum düzensiz göç ile ekonomik sektörlerdeki kuralları tanımlanmayan işler arasında çelişkili bir oluşum yaratmaktadır. Dünya hem gelişmiş ülkelere göçmen sorununa çözüm beklemektedir hem de gelişmiş ülkeler ekonomik büyüme oranlarını arttırabilmek ve maliyeti düşürebilmek için ucuz işgücü olarak göçmenlere ihtiyaç duymaktadır (Topçuoğlu, 2012, 511).

Göç hareketlerinde Ortadoğu’dan Türkiye ve Avrupa’ya uzanan artışın 2015 yılı sonlarında ve 2016 yılı başlarında daha önce yaşanan göç hareketlerinden çok daha yoğun yaşanması ülkelerin bu konuda işbirliğini hızlandırması zorunluluğunu göstermiştir. Bu göç yoğunluğu aynı zamanda dünyanın göç hareketlerinin giderek büyük sorunlara yol açacağını ve göçün ülkelerin hayatının bir parçası olduğunu

ve gelecekte de katlanarak (2050 yılında 4005 milyon göçmen) devam edeceğini fark etmesine sebep olmuştur.

Devletlerarası işbirliğinin küresel göç sürecinin yönetimini, daha doğru bir ifade ile yönetişimini kapsayacak şekilde genişletilmesi esas hedeftir. Dolayısıyla uluslararası göçün kaynak ülke ya da bölgelerindeki artış, göç akımlarının yoğunlaşması, göç ağlarının karmaşıklaşması gibi süreçler göçü küresel bir süreç getirdiği için uluslararası göçe küresel bir yaklaşımı gerektirmektedir (Ghosh, 2005a: 111).

Avrupa 2. Dünya Savaşı sonrasında 2. sanayi devrimini göçmenler sayesinde başarmıştır. Acak Soğuk Savaş sonrasında Avrupa'daki birçok devlet mülteci politikalarında revizyona giderek kabul sürecini yavaşlatırken, sınır denetimi ve geri gönderme mekanizmalarının geliştirilmesine ağırlık vermektedir. Devletler artan mülteci ve sığınmacı sayıları karşısında mülteci haklarından çok kendi çıkar ve haklarından, ülkelerindeki düzen ve istikrarın öneminden söz etmeye başlamış (Mertus, 2002: 328) kendi vatandaşlarının haklarını dışardan gelenlerinkine karşı koruma yükümlülüklerini de daha yüksek sesle ifade eder hale gelmiştir (Joly, 1996: 41).

Coğrafi konumu ve AB'ye aday ülke olması itibarıyla Türkiye Avrupa'ya yönelen birçok sığınmacı açısından bir güzergah ülkesidir ve ilk sığınma ülkesi (first country of asylik) haline gelmektedir (Kirişçi, 2003'den akt. Öner, 2012, 585). Bu durumda Avrupa'ya yönelen göç hareketleri karşısında son yıllarda bu ülkelerin karşı çıkışları ya da sınırlarını koruma çabaları özellikle 2008'den sonra artan ekonomik kriz nedeniyle hız kazanmıştır.

Küresel bir göç rejimi küresel düzeydeki mevcut eşitsiz güç ilişkileri ve güç siyaseti üzerinden gelişirse güçlü devletler göç rejiminin kural ve koşullarını belirleyecektir. Bu eşitsiz Kuzey-Güney ayrımını pekiştirecek ve göç gönderen ülkeleri ve Güney'i küresel rejimin inşası sürecinden dışlayarak onları belirlenen kuralların alıcıları konumunda tutmaya devam edecektir (Bettss, 2008: 16). Tabandan örgütlenen uluslararası yönetim hükümetlerin sorumluluk alanına giren konularla ilgili çalışan bürokratları, yasa yapan ve uygulayanları, politika üreten ve uygulayanları, bir diğer ifadeyle "politika ağlarını" sorun çözümü odaklı bir çerçevede bir araya getirir (Newland, 2005: 4).

Göç olgusu 1980'lerden sonra ulusal bir sorun olmanın ötesinde uluslararası bir soruna ve giderek dünyada bir güvenlik sorununa dönüşmektedir. BM Nüfus ve Kalkınma Konferansı ile 1994 yılında ilk kez uluslararası kamuoyunda göçün kaynak ve hedef ülkelerin kalkınmalarına katkıları dile getirilmiştir.

2003 yılında ise BM Genel Sekreteri Kofi Annan'ın girişimiyle kurulan Uluslararası Göç Küresel Komisyonu ile konuya dikkat çekilmiştir. Dönem Başkanlığı'nı Türkiye'nin üstlendiği 2014-2015 Küresel Göç ve Kalkınma Forumu (GFMD, Global Forum on Migration&Development), BM çatısı altında New York'ta 14-15 Eylül 2006'da düzenlenen ve bu alanda BM çatısı altında düzenlenen ilk önemli toplantı olma özelliği taşıyan "Uluslararası Göç ve kalkınma Konusunda Yüksek Düzeyli Diyalog Toplantısı (High -Level Dialogue on International Migration and Development)" sırasında ortaya atılan bu konuların daha sistemli ve derinlemesine tartışılabileceği bir "küresel forum" oluşturulması fikrinin genel kabul görmesiyle ortaya çıkmıştır. Küresel Göç ve Kalkınma Forumu'nun ikincisi New York'ta 3-4 Ekim 2013 tarihinde yapılmıştır. Alanındaki en kapsamlı diyalog platformu olan Forum raporları Genel Sekreter aracılığıyla BM üyelerine sunulmaktadır. Forum toplantılarında, uluslararası göçün ekonomik ve sosyal kalkınma üzerindeki etkileri; göçmenlerin hakları ve korunması, insan kaçakçılığı ve ticaretiyle mücadele, göç, işçi dövizleri ve kalkınma bağlamındaki çok boyutlu ilişkiler, uluslararası göç bağlamında ortaklıklar geliştirilmesi, ikili ve bölgesel işbirliği konuları ele alınmaktadır.

Forum, göç alanında uluslararası öncelikler ile göç kalkınma gündemini belirlemenin yanı sıra, ülkeler, uluslararası kuruluşlar, anavatanının dışında yaşayan topluluklar, göçmenler akademisyenler ve diğer ilgili kişi ve kurumlar arasında ortaklık ve işbirliği oluşturmayı amaçlamaktadır.

Yapılan görüşmelere göre uluslararası göç sorununun en önemli sonuçlarından bir tanesi günümüzde “**modern kölelik**” olarak da ifade edilen insan ticaretidir. Kısaca, kadınların, çocukların ve erkeklerin sömürü amacıyla kaçırılması, zorla alıkonulması ve zorla çalıştırılması olarak tanımlanan insan ticareti; yoksulluk ve daha iyi yaşam isteği, toplumsal değerlerin yok edilmesi, politik ve ekonomik alanda kaynak ülkelerde baş gösteren sorunlar, ucuz işgücü ve eğlence sektöründe mevcut talep, suçtan elde edilen menfaatin yüksek olması, cezaların halen bazı ülkelerde caydırıcılıktan uzak olması gibi nedenlerle tüm dünyada yaygın olarak yaşanmaktadır. Kadınlar ve çocuklar uluslararası göç sorununun en önemli mağdurları olarak çözüm bekleyen gruplar arasındadır. Dolayısıyla medyadaki haberlerde kadın ve çocukların bu mağduriyetleri konu edilerek kamuoyunda acil çözümler bulunmasına destek olunmalıdır.

Göç konulu yapılan toplantılarda ele alınan başlıca sorunlar,

1 Türkiye’de yasadışı kalanların “makul sürede” yasal yollara başvurarak Türkiye’de kalmak için izin alması gerektiği yasa da yer alıyor. Fakat “makul sürede”n kastın ne olduğu bilinmiyor.

2 İstenen sağlık sigortasının kapsamı ve nasıl uygulanacağı anlaşılmıyor.

3 Ev içi sektörde çalışanların kayıt altına alınması gerekiyor, yapılamıyor.

4 Yabancılar Şubesi’nde çalışanların yeni personel gelmeden başka birimlere atanmasıyla yeterli hizmet verilememesi.

5 Bazı illerde yeminli tercüman eksikliği.

6 Avukata vekalet vermek için noter izni gerekiyor, noter kimlik istiyor, kimlik olmadığı durumlarda işlem yapılamıyor.

7 Evlenmelerde yabancılardan bekarlık belgesi isteniyor, bunun için ülkesine dönmesi gerekiyor, (Suriye gibi) dönemiyor.

8 Sınırdışı etme konusu karışık, 48 saat süre tanınıyor ama haftasonuna gelince bu süre aşılabiliyor.

Marmara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Görevlisi Murat Daoudov, “Uluslararası göç alanında yerel yönetimlerin rolü” sunumunda gelişmiş ülkelerde göç politikasında kurumlar arasında görev paylaşımı olduğunu belirterek, uyum konusunu altı aşamada değerlendirmektedir:

1 Merkezi idareye ait olan ülkeye giriş-çıkış gibi işlemlerinin olduğu vize, oturma izni, çalışma izni gibi alanlarda merkezi idarenin üzerine düşen görevler.

2 Bireysel uyum aşamasıdır. Yabancıya yönelik dil kursları, ülke hakkında bilgi, kanun hakkında bilgi, sanat kursları, meslek edinme kursları gibi faaliyetler yapmak.

3 Yabancıların grup olarak algılanması. Örneğin İngilizlerin ihtiyaç ve beklentileri nelerdir. Bu aşamada çalışılan ülkelerin ülkemizdeki dernekleri ile beraber çalışma yürütülebilir. Ferdi yaklaşımı daha çok Fransa benimsiyor. Grup yaklaşımını ise Anglo-Sakson ülkeleri benimsiyor.

4 Karar alma mekanizmasına katılım. Avrupa ülkelerinde yerel yönetimler düzeyinde çalışma yapıp resmiyet kazanmaya başlanmıştır. Kent konseyine katılım gibi.

5 Yerel seçimlerde yabancılara seçme hakkının verilmesi. 1960’dan beri Portekiz’de olduğu gibi.

6 Vatandaşlık aşaması. Yabancıların vatandaşlık kazanımı. 1., 5. ve 6. Aşamalar da merkezi idarenin karar vermesi gerekmektedir (www.goc.gov.tr).

Göç hareketleri konusu ve başlıca sorunlar dile getirildikten sonra bunların medyada ne oranda yansıtıldıklarına bakılmalıdır. Göç yazını araştırmalarına bakıldığında değişik amaçlarla ve farklı bakış açılarıyla araştırma teknikleri kullanılmakla beraber nicel ve nitel yöntemlerin birlikte kullanılması kabul görmektedir. Bu nedenle araştırmamızda aşağıda belirtilen kavramlar çerçevesinde nitel inceleme yöntemlerinden olan Söylem Analizi yöntemi esas alınacaktır. (Dijk,1998, 271, Aziz, 2008, 140).

Tek ve kapsayıcı bir uluslararası göç teorisinden bahsetmenin zorluğunu belirten araştırmacılar bunun sadece disiplinler arası sınırlardan değil, aynı zamanda göçü açıklayan teorilerin her birinin birbirinden kopuk ve ayrı bir şekilde gelişmesinden kaynaklandığını da göstermektedir (Massey ve diğerleri, 1993:432).

Göç konusunda yapılan araştırmaların medyada yeterince ve çok yönlü biçimde yansıtılmadığı düşüncesiyle inceleme kapsamına alınan haberlerin ana unsurlarının neler oldukları araştırılmıştır. Göç kavramı ve hareketleri konusunda yapılacak incelemeler amacıyla seçilen haberlerden ilk iki tanesi Türkiye’nin göç konusundaki hukuki durumunu ve dünyadaki göç hareketleri sürecindeki önemini ortaya koymasından dolayı ele alınmıştır. Yapılan haberler arasında nispeten kapsamlı olan bir örnek euronews.com adresli haberlerdir.

Haber Örneği 1

“AB ve Türkiye arasında göçmen kriziyle ilgili üzerinde mutabakata varılan anlaşma da 20 Mart pazar günü yani 4 gün önce resmen yürürlüğe girdi. Buna göre Yunanistan’a varan yasadışı göçmenler 4 Nisan’dan itibaren Türkiye’ye geri gönderilecek.”

AB-Türkiye anlaşmasının maddeleri neler

- 20 Mart 2016 tarihi itibarıyla Türkiye’den Yunan adalarına geçen tüm yeni düzensiz göçmenler Türkiye’ye iade edilecek. İade işlemi, AB hukukuna ve uluslararası hukuka tam olarak uygun şekilde gerçekleştirilecek; hiçbir surette toplu sınır dışı etme işlemi olmayacak.
- Korunmaya muhtaç gruplara yönelik BM Kriterleri dikkate alınmak suretiyle, Yunan adalarından Türkiye’ye iade edilen her bir Suriyeli için, Türkiye’den bir diğer Suriyeli AB’ye yerleştirilecek. BMMYK’nın yanı sıra Komisyonun, AB ajanslarının ve diğer üye devletlerin desteği ile geri dönüşlerin başladığı ilk günden itibaren bu ilkenin uygulanmasının sağlanmasına yönelik bir mekanizma tesis edilecek. Daha önce düzensiz bir şekilde AB’ye girmemiş ya da girmeye teşebbüs etmemiş göçmenlere öncelik verilecek.
- Türkiye, Türkiye’den AB’ye yasadışı göçe yönelik yeni deniz ve kara güzergahlarını önlemek için gerekli her türlü tedbiri alacak ve bu amaç doğrultusunda AB’nin yanı sıra komşu devletlerle de işbirliği yapacak.
- Türkiye ve AB arasındaki düzensiz geçişler sona erdiğinde ya da en azından büyük ölçüde ve sürdürülebilir şekilde azaltıldığında Gönüllü İnsani Kabul Planı uygulamaya koyulacak. AB üye devletleri bu plana gönüllülük esasında katkıda bulunacak.
- Tüm beklentilerin karşılanması kaydıyla, en geç Haziran 2016 sonuna kadar Türk vatandaşlarına yönelik vize gerekliliklerinin kaldırılması amacıyla, Vize Serbestisi Yol Haritasının katılan tüm üye devletler bakımından yerine getirilmesine hız verilecek.
- AB, Türkiye ile yakın işbirliği içerisinde, Türkiye için Sığınmacı Mali İmkânı kapsamında başlangıç olarak tahsis edilen 3 milyar euronun ödenmesini hızlandıracak ve Mart ayı sonundan önce, Türkiye’nin sağlayacağı hızlı bildirimler ile tespit edilecek geçici koruma altındaki kişilere yönelik daha çok sayıda projenin finansmanını sağlayacak.

AB ve AB’ye üye devletler, özellikle Türkiye sınırına yakın belirli alanlarda Suriye içindeki insani koşulların iyileştirilmesine yönelik olarak ve yerel nüfusun ve mültecilerin daha güvenli olacak alanlarda yaşamasını sağlamak üzere Türkiye ile her türlü ortak çabayı gösterecek. (<http://tr.euronews.com>)

İkinci olarak seçilen haber örneği bbc.com kaynaklıdır ve BM internet sitelerindeki raporların baz alınarak oluşturulmuş ayrıntılı haberleri içermektedir.

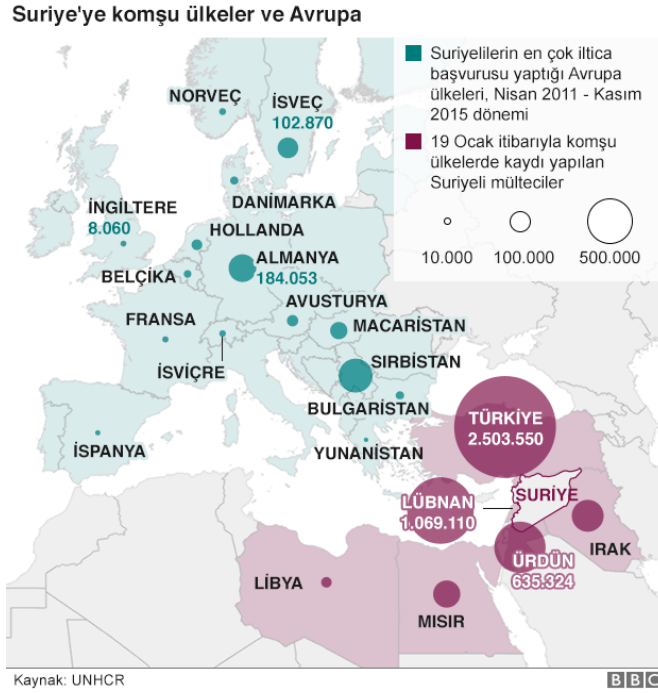
Haber Örneği 2

İngiltere’de 22 Mart 2016 tarihinde yayınlanan Daily Telegraph gazetesinin yorumu, Türkiye’deki yasal mevzuatın Brüksel ve Ankara arasında imzalanan ve Pazar günü yürürlüğe giren göçmen anlaşmasını uygulanamaz hale getirebileceği yönündedir:

"AB'nin Türkiye'yle imzaladığı 6 milyar euroluk anlaşma kaosa doğru sürüklenirken, binlerce Afgan ve Iraklı Türkiye'ye iade edilmekten kurtulabilir.

"Türk hükümetinden yetkililer Afganlara ve Iraklılara mülteci statüsü verilmesi için Ankara'dan beklenen yasal değişikliklerin gündemde olmadığını söyleyerek Brüksel'e büyük bir darbe vurdu.

"AB, yasal değişikliklerin anlaşmanın sağlıklı bir hukuki zemine oturması için şart olduğunu söylüyordu.

"Konuyla ilgili konuşan bir Türk diplomat da 'Türkiye'nin yeni yasal düzenlemelere ihtiyacı yok' diyor.

"Anlaşmayı daha da karmaşık hale getiren şey ise Türkiye'nin 'Kimse zorla sınır dışı edilemez' demesi oldu. http://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/03/160322_gocmen_anlasma_telegraph

Bu haberler dışında göç konulu haberlerin 2015 yılından sonra dünya siyasetinde etkili olduğu ve politikacıların konuşmalarına hakim olduğu gözlemlenmiştir. ABD'de Donald Trump örneğinde olduğu gibi seçim kampanyaları da göç konusuna endekslenerek kadar önemli görülmektedir. Trump sertlik yanlısı seçim kampanyasında Suriyelileri terörist ve Meksikalıları ise uyuşturucu satıcısı ve fuhuş kaynakları olabilecekleri şeklinde nitelendirmiştir.

Haber Örneği 3

"ABD'de gelen Cumhuriyetçi başkan aday adaylarından işadamı Donald Trump başkan olursa ABD'nin kabul ettiği tüm Suriyeli mültecileri ülkelerine geri göndereceğini belirtti." http://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/10/151001_trump_suriye

Haber Örneği 4

Donald Trump ABD Başkanı seçildikten sonra seçim kampanyasındaki göçmenler konulu sertlik politikasını Federal Mahkeme kararlarıyla görüş ayrılığına rağmen sürdürmüştür.

"Suriyeli mültecilere kapıları açan Avrupa'nın büyük bir hata yaptığını savunan ABD Başkanı Donald Trump, Suriye'de ve komşu ülkelerde 'güvenli bölgeler' kurmaya girişti."

<http://www.diken.com.tr/avrupa-hata-yapti-diyen-trump-suriyede-multeciler-icin-guvenli-bolgeler-olusturulacak/> 26/01/2017

Haber Örneği 5

"ABD Başkanı Donald Trump'ın yedi ülkenin vatandaşlarına vize kısıtlama getiren kararnamesi New York federal mahkemesi tarafından geçici olarak askıya alındı.

Trump, imzaladığı kararnameyle Suriyelilerin ülkeye girişini yasaklamış, İran, Irak, Yemen, Libya, Somali ve Sudan vatandaşlarına üç ay boyunca sürecek vize kısıtlaması **getirmişti**"

<http://www.diken.com.tr/trumpin-vize-kisitlamasina-yargi-freni-kararname-gecici-olarak-askiya-alindi/> 29/01/2017

ABD dışında Avrupa ülkeleri de Türkiye'yi kapsamına alan haber ve yorumlarla göç konusunu aşağıdaki örneklerde görüleceği gibi aktarmaya başlamışlardır.

Haber Örneği 6

“Financial Times, Avrupa Birliği'nin Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ı, Suriyeli göçmenlerin Avrupa'ya akışını durdurmak için büyük bir plana ikna etmeye çalışacağını yazdı.

Gazetede bugün yayımlanan haberde, göç krizinin çözümüne odaklanan Avrupa'nın Erdoğan'a eleştirilerini yumuşatmaya başladığını belirtiyor.” 5 Ekim 2015

http://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/10/151004_ft_analiz_ab_erdogan

AB ve diğer ülkelerle ilişkilerde göç konusu 2015 yılından sonra ülkelerarası ilişkileri belirleyen en önemli siyasi maddeler arasına girmiştir ve bu süreç devam etmektedir.

Haber Örneği 7

“Kosovalılar niye yeniden Avrupa kapılarını zorluyor?”

Tarık Demirkan Budapeşte/12 Şubat 2015

Kosova'dan Avrupa Birliği'ne ve özellikle de Almanya'ya yönelik 2015 yılının başlarından itibaren görülmemiş bir şekilde artan mülteci akını yeni önlemlerin de gündeme alınmasına neden oldu.

Almanya Priştine Büyükelçisi, her ay Kosova'dan 30 bin dolayında mültecinin kaçak yollardan AB ülkelerine ve özellikle de Almanya'ya doğru yola çıktığını söyledi. Bu durum, eğer önlem alınmazsa bir yıl içinde Kosova ülke nüfusunun altıda birinin göç edeceği anlamına geliyor. Almanya tarafından gündeme getirilen sorun Macaristan için de can alıcı öneme sahip.

Haber Örneği 8

Özellikle 2016'dan sonra göçmenler konusunun uluslararası boyutlarının arttığı ve ABD, Avrupa ülkeleri ve Ortadoğu ülkelerini de içine alan birçok bölgeyi içeren ortak çözüm politikalarının ihtiyacını görmektedir.

“Guardian: Schengen Bölgesi iki yıl askıya alınabilir.”

Avrupa'nın 26 ülkesinde pasaportsuz seyahat sağlayan Schengen anlaşması, göçmen krizi nedeniyle tehlikede. http://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/01/160126_schengen_2_yil 26 Ocak 2016

Haber Örneği 9

“Suriyeli mültecilere kapıları açan Avrupa'nın büyük bir hata yaptığını savunan ABD Başkanı Donald Trump, Suriye'de ve komşu ülkelerde ‘**güvenli bölgeler**’ kurmaya girişti....

Guardian gazetesinin haberinde, Avrupa'ya ulaşan göçmen sayısındaki azalmanın aksine artışın devam etmesinin AB liderlerini endişelendirdiği vurgulanıyor.

<http://www.diken.com.tr/avrupa-hata-yapti-diyen-trump-suriyede-multeciler-icin-guvenli-bolgeler-olusturulacak/> 26/01/2017

SONUÇ

Sonuç olarak günümüz dünyasının yüz milyonlarca insanı kapsayan en önemli konularından birisi olan göç hareketi ülkelerin ulusal sınırları çerçevesinde çözüm bulamayacakları kadar çok boyutlu ve karmaşık bir duruma gelmiştir. İnsanlığın ortak sorunu olan göç konusu ekonomik, sosyal ve politik uluslararası çözümler beklemektedir. Özellikle 2016 yılı ilk yarısında doğudan batıya artan göç hareketlerinin çok sayıda insan hayatına yol açması söz konusu çözümlerin aciliyetini vurgulamaktadır. Kamuoyunu artan oranlarda devam eden bu kayıplara ve maddi-manevi istismara karşı uyarması gereken medyadır. Medyanın gelecekte de dünyayı etkilemesi beklenen bu önemli soruna yaklaşımı bu bakımdan önem kazanmaktadır. Medyanın göç haberlerine yaklaşımı son bir yılda göç haberlerinin arttığını ve kapsamının da küresel ölçekte haberlere doğru geliştiğini göstermektedir. Ancak göç hareketlerinin artış ivmesi medyanın göç haberlerine verdiği önemden daha yüksek orandadır. Yakın gelecekte 400 milyonu geçmesi öngörülen göçmenler hakkında medyada yapılacak olan haberlerin sorunun gündemde kalması açısından önemi büyüktür.

Haber örneklerinde görüldüğü gibi Türkiye'nin Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya, Yunanistan, Macaristan, Bulgaristan gibi Batı ülkeleri yanı sıra Suriye, Irak, İran, Afganistan, Pakistan gibi Doğu ve Mısır, Libya ve diğer Afrika ülkeleri gibi ülkelerle ve ABD ve Kanada gibi kıtalararası ülkelerden de göç hareketleri kapsamında etkilendiği bulguları artarak devam etmektedir.

İncelenen haberlerin ortak noktası, siyasilere demecilerinin aktarılmalarıyla sınırlı kalmasıdır. Göç konusundaki sorunlar ve çözüm önerileri analitik olarak belli bir süreç dahilinde ve neden-sonuç ilişkisi kurularak sunulmamaktadır. Sorunlar dil, din, ekonomik nedenlere dayalı olmasına rağmen ancak bunlar hakkında haberlerde kamuoyuna yeterince bilgi verilmemektedir. İnsan ticareti, kadın ve çocuk göçmenlerin sorunları dile getirilmekten uzak, duygusal ve dramatik bir biçimde bireysel insan hikayelerine dönüştürülmektedir.

Oysa dünyanın gelişmiş ülkelerinin göç almakta devam ettiği, gelişmekte olan ülkelerin ise; göç vermeye devam ettiği gözlemlenirken, politikacılardan gelecekte acil ve uzun vadeli yeni çözümler bulmaları beklenmektedir. Medyanın toplumdaki denetleme gücünü kullanarak birleştirici politikalar üretilmesine katkısı önemlidir. Göç hareketlerinin ülkelerde “tek düşman” olarak ya da “suç” olarak görülmeye başlanması ancak medyanın politikacılar üzerinde kullanacağı denetim gücüyle önlenebilecektir. Ancak ülke liderlerinin göçmenler sorununa çözüm aramak yerine yeni bir düşman yarattıkları görülmektedir. Bu yeni ve görünmeyen düşmanın son örneği ABD seçimlerinde Trump tarafından tanımlanmıştır: Göçmenler.

Oysa ikinci Dünya Savaşı sonrasında ikinci sanayi devrimini göçmenlerle başaran Avrupa ve bir göçmenler ülkesi olan ABD ironik bir biçimde göçmenlere kapılarını kapatmıştır. Göçmenlerin gittikleri ülkelere entegrasyonunun sağlanması ve göçün yönetilebilmesi durumunda olumlu etkiler ortaya çıkabilecektir. Ekonomik gelişmeye katkı, göç veren ülkeye ekonomik kolaylıklar, yatırımlar sağlanması, uluslararası göçmenlerle işbirliği başlıca yararlar örnek verilebilir. Özellikle Avrupa gibi hızla yaşlanan ülkelere genç nüfus katılımıyla olumlu etki yapması beklenen göçmen nüfus entegre olabildiği ölçüde topluma yarar sağlayacaktır.

Kısaca ülkelerin dış politikalarını belirleyen en önemli sorunlardan biri olarak görülmeye başlanan göç konusunda devletlerarası işbirliğinin küresel göç sürecinin yönetimini kapsayacak şekilde genişletilmesi amaçlanmalıdır. Bu amaçla devletler ve diğer aktörler öncelikle küresel göç yönetimi için nasıl bir kurumsal yapı istediklerini ve bu kurumsal yapının işlevlerini belirlemelidir. Üniversiteler bünyesinde göç araştırma merkezlerinin kurulması, bunların Dışişleri, İçişleri, Çalışma ve Turizm Bakanlığı gibi bakanlıklar bünyesindeki birimlerle ortak çalışmalar yapması üniversite göç merkezleri, akademisyenler ve kamu kuruluşları arasında bilgi paylaşımı ve işbirliği içinde olmaları ihtiyacı vardır. Çünkü göç bir insanlık sorunudur.

KAYNAKÇA

- Akçapar, Ş.Köşer (2012). “Uluslar arası Göç alanında Güvenlik Algılamaları ve Göçün İnsani Boyutu”. Der. ÖNER I.G., Öner Ş.A., (2012), Küreselleşme Çağında Göç, Kavramlar, Tartışmalar, İstanbul, İletişim Yayınları, 563-575.
- Aziz, Aysel (2015). Siyasal İletişim, Ankara, Nobel Yayınları.
- Aziz, Aysel (2008). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri, Ankara, Nobel Yayınları.
- Bettss, A.(2008). “Global Migration Governance”, GEG Working Paper 2008/43.
- Cantle Raporu (2000). “Community Cohesion: A Report of the Independent Review Team Chaired by Ted Cantle”, Londra, Home Office.
- Castles, S. and M. J. Miller (1993). The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World, Guilford Press.
- De Genova, N. (2010), “The Deportation Regime: Sovereignty, Space and the Freedom and Movement”. N.De Genova ve N. Peutz (der.). The Deportation Regime: Sovereignty, Space and the Freedom and Movement (s.33-69). Durham, North Carolina: Duke University Press.
- Dijk, V. (1998). “Söylemin Yapıları ve İktidarın Yapıları, Medya, İktidar, İdeoloji, Çev.M.Küçük, Ankara, Ark Yayınları, 271-328).
- Grillo, R. (2005). “Blaclash Against Diversity? Identity and Cultural Politics in European Cities”, COMPAS Working Paper, Oxford.
- Gümüş, Nilgün, T.(2016). Hürriyet Gazetesi.
- Ghosh, B.(2005a) “Managing Migration: Interstate Cooperation at the Global Level is the Emergence of a New Paradigm of Partnership Around the Corner?”, The Report on Interstate Cooperation Migration, Berne Initiative Studies; Geneva: IOM Publications, s.111-135.

- Etzioni, A. (2004). "Diversity within Unity", *Prospect Magazine* 96.
- Harvey, D., (2007), *The Limits to Capital*, Londra: Verso.
- Harrell-Bonda, B. (1986). *Imposing Aid: Emergency Assistance to Refugees*, Oxford: Oxford University Press.
- Hazan, J.C. (2012). "Geçmişten Geleceğe Zorunlu Göç: Mülteciler ve Ülke İçinde Yerinden Edilmiş Kişiler" 183-197. Der. ÖNER I.G., Öner Ş.A., (2012), *Küreselleşme Çağında Göç, Kavramlar, Tartışmalar*, İstanbul, İletişim Yayınları.
- İç İşleri Bakanlığı Göç idaresi (2014). <http://www.goc.gov.tr/Main/> 2016
- Joly, D. (1996). *Haven or Hell? Asylum Policies and Refugees in Europe*, Houndsmill, MacMillan Press.
- Kalın, Ayşe, (2012), *Açık, Döner, Mühürlü Kapılar: 20. Yüzyılda Batı/Doğu Ekseninde Emek Göçünün Seyri*, Der. ÖNER I.G., Öner Ş.A., (2012), *Küreselleşme Çağında Göç, Kavramlar, Tartışmalar*, İstanbul, İletişim Yayınları.
- Karyotis, G. (2007). "European Migration Policy in the Aftermath of September 11: The Security – migration nexus", *Innovation*, 20819: s.1-17.
- Kirişçi, K. (2003). "Turkey: A Transformation from Emigration to Immigration" <http://www.migrationinformation.org/future/display.cfm?ID=176>
- Massey, Douglas S., Joaquin Arango, Groome Hugo, Ali Kouaouci, Adela Pellegrino, Edward Taylor (1993), "Theories of International Migration: A review and Appraisal", *Population and Development Review*, 19 (3): s.431-466.
- Mertus, J. (2002). "The State and the Post – Cold War Refugee Regime: New Models, New Questions", *International Journal of Refugee Law*, 10(3):s.321-348.
- Newland, K. (2005). "The Governance of international Migration: Mechanisms, Processes and Institutions", *Paper Prepared for the Policy Analysis and Research Programme of the Global Commission on International Migration*: <http://www.gcim.org>
- Öner, I.G., Öner, Ş.A. (2012), *Küreselleşme Çağında Göç, Kavramlar, Tartışmalar*, İstanbul, İletişim Yayınları.
- Öymen, Onur (2016). *Hürriyet Gazetesi*.
- Sassen, S., (1988), *The Mobility of Labor and Capital: A Study in International Investment and Labor Flow*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Stivachtis, Y. (2008). "International Migrations and Politics Identity and Security", *Journal of Humanities and Social*, 2(1):s.1-24.
- Şirin, N.A. (2012). "Çabalar Sonuç Verecek mi? Avrupa Birliği'nin Ortak Bir Göç ve Sığınma Politikası Oluşturma Girişimleri". Der. ÖNER I.G., Öner Ş.A., (2012), *Küreselleşme Çağında Göç, Kavramlar, Tartışmalar*, İstanbul, İletişim Yayınları, 539-561.
- Topçuoğlu, Reyhan A., (2012). *Düzensiz Göç: Küreselleşmede Kısıtlanan İnsan Hareketliliği*, Der. Öner, I.G., Öner Ş.A., (2012), *Küreselleşme Çağında Göç, Kavramlar, Tartışmalar*, İstanbul, İletişim Yayınları.
- Unutulmaz, K. Onur, (2012). "Gündemdeki Kavram Göçmen Entegrasyonu, Avrupa'daki Gelişimi ve Britanya Örneği", Der. Öner I.G., Öner Ş.A., (2012), *Küreselleşme Çağında Göç, Kavramlar, Tartışmalar*, İstanbul, İletişim Yayınları, 135-159.
- Yakut, B. (2010) TAAD, Cilt:1, Yıl:1, Sayı:3.
- www.goc.gov.tr/files/files/goc_kanun.pdf / 03.06.2016
- <http://tr.euronews.com/2016/03/24/ab-turkiye-multeci-krizi-anlasmasi-yururlukte> 03.06.2016
- http://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/03/160322_gocmen_anlasma_telegraph 03.06.2016
- www.un.desa.2010
- <http://www.ilo.org/global/lang--en/index.htm> 2009
- http://www.un.org/en/development/desa/population/migration/data/estimates2/data/UN_MigrantStock_Total_2015.xlsx (12.02.2017)
- <http://www.un.org/en/development/desa/population/migration/data/estimates2/estimates15.shtml> (12.02.2017)